

Wrocław 15.03.2024

dr hab. Michał Białek, prof. UWr

Kierownik Zakładu Psychologii Zarządzania

Instytut Psychologii, Uniwersytet Wrocławski

Recenzja Pracy Doktorskiej

mgr Aleksandry Kosiarczyk

„Reakcje osób trzecich na niesprawiedliwe potraktowanie i nierówną dystrybucję dóbr”

Promotor: dr hab. Katarzyna Byrka, prof. Uniwersytetu SWPS

Promotor pomocniczy: dr Katarzyna Cantarero

Po szczegółowej analizie nadesłanej rewizji rozprawy doktorskiej „Reakcje osób trzecich na niesprawiedliwe potraktowanie i nierówną dystrybucję dóbr” autorstwa mgr Aleksandry Kosiarczyk, podtrzymuję swoją pozytywną opinię jej temat i wnioskuję o dopuszczenie doktorantki do dalszych etapów procedur zmierzających do nadania jej stopnia doktora. Poniżej przedstawiam uzasadnienie mojej opinii.

Na około 100 stronach (nie licząc bibliografii i załączników) autorka przedstawia serię siedmiu eksperymentów, badając niezwykle interesujące zjawisko obcowania z niesprawiedliwością i możliwości jej przywrócenia w sposób nie do końca uczciwy, na przykład przez oszustwo. Badania 1-3 skupiały się na zagadnieniu podziału dóbr czy obowiązków – równo czy z preferencją dla osób pokrzywdzonych. Uczestnicy nierzadko byli gotowi wziąć na siebie większy ciężar obowiązków, aby zrekompensować drugiej osobie jej wcześniejsze niesprawiedliwe traktowanie. Osoby, które oszukiwały w takich warunkach,

uważały, że kierowało nimi współczucie; z kolei osoby dzielące obowiązki po równo, kierowały się motywem sprawiedliwości.

Badania 4-7 podejmowały nieco inny, ale powiązany temat: czy badani są skłonni bardziej oszukiwać w sytuacji, gdy w ten sposób mogą „naprawić” krzywdę partnera interakcji, który doświadczył (niezasłużonego) niesprawiedliwego podziału dóbr. Kluczowe dla tych badań było uwiarygodnienie sytuacji tak, aby uczestnicy realnie czuli, że mogą oszukać bez ryzyka wykrycia i kary. Autorka pytała uczestników o to, czy wierzą w przedstawiony scenariusz, i wykluczała tych, którzy wyrażali wątpliwości. Tę serię eksperymentów podsumowano wewnętrzną metaanalizą, która jest istotna, ponieważ większość eksperymentów (5-7) sugerowała brak testowanego efektu, a jedynie eksperyment 4 wskazywał na jego istnienie. Metaanalizowany efekt odpowiada temu raportowanemu w badaniach 6 i 7, ale jest istotny statystycznie dzięki większej mocy statystycznej połączonych eksperymentów.

W odpowiedzi na uwagi recenzentów doktorantka dokonała szeregu modyfikacji w swojej rozprawie, mających na celu poprawę jakości pracy, precyzję wyników oraz ich interpretację. Kluczowe korekty obejmują:

- Doprecyzowanie interpretacji wyników eksperymentu 1, w szczególności wyjaśnienie, że osoby dokonujące równego podziału w warunkach niesprawiedliwości były oceniane gorzej w porównaniu do tych, które postępowały altruistycznie lub zgodnie z własnym interesem. Autorka podkreśliła, że różnice występowały głównie w ocenie zachowań równościowych i zaznaczyła to w poprawionej wersji pracy.
- Uzupełnienie i korekta danych, m.in. poprawienie błędów w analizach statystycznych oraz dodanie brakujących informacji, takich jak przedział ufności średniej na rysunkach.
- Poprawa metodologii badawczej, w tym opis kolejności pomiarów w eksperymentach jak również uwzględnienie zmiennej „wiarygodności historii” w analizie. Szczególnie znacząca zmiana jest to, że w pracy nie dekomponuje się już nieistotnych interakcji.
- Korekta i uzupełnienie opisu procedur badawczych, zarówno w tekstach eksperymentów, jak i w załącznikach. Autorka dodała dokładne skale pomiaru zmiennych zależnych oraz instrukcje wstępne.
- Usprawnienie prezentacji wyników i dyskusji, poprzez dokładniejsze wyjaśnienia i uzasadnienia dotyczące interpretacji wyników, a także uwzględnienie

dodatkowych analiz, takich jak sprawdzenie różnic w uczciwości między osobami, które uwierzyły a tymi, które nie uwierzyły w manipulację eksperymentalną.

- Korekta językowa i stylistyczna pracy, w tym poprawa błędów literowych, nieprawidłowych końcówek, zbyt długich zdań, oraz upewnienie się, że sformułowania i definicje są jasne i precyzyjne.

Te modyfikacje świadczą o dokładnej analizie uwag recenzentów i dążeniu do usprawnienia pracy na wielu poziomach, co ma na celu nie tylko odpowiedź na krytykę, ale także podniesienie wartości naukowej rozprawy. Autorka zastosowała się do zaleceń dotyczących metodologii badawczej, analizy danych, prezentacji wyników, jak i ogólnej poprawy jakości językowej i redakcyjnej rozprawy.

Podsumowując, uważam rewizję rozprawy „Reakcje osób trzecich na niesprawiedliwe potraktowanie i nierówną dystrybucję dóbr” za bardzo wysokiej jakości wkład w naukę, pozwalającym lepiej zrozumieć jak ludzie zachowują się w kontekście obserwowanej nieuczciwości. To znaczy, czują że oszustwo które przywraca sprawiedliwość jest dopuszczalne.